

Justis- og politidepartementet,
Innvandringsavdelingen,
Postboks 8005 Dep, 0030

Langesund 03.10.10

SVAR PÅ HØRING OM ENDRINGER I UTLENDINGSLOVEN OM ADGANGEN TIL FRIHETSBERØVELSE MV.

Rødt er en av høringsinstansene til høringsbrev datert 07.07.2010 med departementets forslag til endringer i utlendingsloven med sikte på å lette myndighetenes adgang til å bruke frihetsberøvelse i flere anledninger.

Rødt er svært kritisk til regjeringens stramme asyl- og flyktningepolitikk som vi mener har som mål å redusere antall asylsøkere til Norge til et minimum. Regjeringen varslet i Soria Moria II endringer i regelverket og åpning for bruk av frihetsberøvelse i utsendelsesprosessen der hvor mennesker skjuler sin identitet, ikke ønsker å reise ut av Norge, begår kriminalitet eller som myndighetene mener utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser.

Rødt ønsker ikke å støtte regjeringens ønsker om forandring i lovverket som vil føre til en enda strengere asylpolitikk. Forslagene i høringsbrevet vil etter vår mening føre til mer stigmatisering av personer som kommer til Norge for å søke beskyttelse. Med de innstramminger som foreslås bidrar den nåværende regjeringen til mer statlig rasisme.

I denne høringen foreslår regjeringen en rekke forandringer i loven som vil gjøre det lettere for myndighetene å benytte tiltak som fengsling, internering, og ransaking overfor asylsøkere i både forbindelse med behandling av saken og i forbindelse med uttransportering.

Rødt mener det er uheldig at det åpnes for lavere terskel ved bruk av de mest inngripende virkemidler – frihetsberøvelse, ransaking og beslag. Disse virkemidler hører til andre typer styresett enn det vi ønsker skal kjennetegne et demokratisk og inkluderende styresett med en politisk ledelse som ønsker å basere sin politikk på humanistiske prinsipper.

Rødt viser til den sterke nedgang i asylsøknader og økning av både frivillig og tvungen retur som vi har sett det siste året. Når regjeringen med konsensus i Stortinget allerede har praktisert en streng asylpolitikk innenfor gjeldende rett, kan ikke Rødt se behovet for ytterligere svekking av asylsøkeres rettsikkerhet.

Innstrammingsiltak som regjeringen har gjennomført i 2009 og 2010 oppfattes av mange organisasjoner, fagpersoner og innvandrergupper som kriminaliserende og stigmatiserende over hele gruppen asylsøkere. Dette har negative konsekvenser også overfor de som allerede bor her og

som er blitt en del av det norske samfunnet.

RØDT tar ikke stilling til alle endringsforslagene i høringsdokumentet, men kommenterer følgende:

Forandringer i Utlendingsloven § 106

Utlendingsloven § 106 første ledd, bokstav b fastsetter at en utlending kan fengsles på grunn av unndragelsesfare dersom

"det er mest sannsynlig at utlendingen vil unndra seg iverksettingen av vedtak som innebærer at utlendingen plikter å forlate riket".

Departementet foreslår en endring av sannsynlighetskravet ved unndragelsesfare:

"det er grunn til å anta at utlendingen vil unndra seg iverksettingen av vedtak som innebærer at utlendingen plikter å forlate riket".

Rødt er uenig i forslaget som vi mener vil åpne for å senke sannsynlighetskravet for å fengsle på grunn av unndragelsesfare. Nåværende formulering er streng nok og ordlyden "det er grunn til å anta" vil med stor sannsynlighet føre til ytterligere mistenkeliggjøring av denne gruppen.

I høringsnotat punkt pkt. 7.2.3.2 argumenteres det for en ny hjemmel for frihetsberøvelse av utlendinger som har fått vedtak om utvisning på grunn av ilagt straff.

Departementet foreslår følgende til § 106, et nytt pkt d :

«det er truffet vedtak om utvisning fordi utlendingen er ilagt straff for et forhold av en viss alvorlighet, og det treffes tiltak mot vedkommende med sikte på utsendelse,

I sin argumentasjon sier departementet at «Frihetsberøvelse etter utlendingsloven har ikke et pønalt formål, men er knyttet til at utlendingen har fått et vedtak som innebærer at vedkommende får plikt til å forlate landet.»

Om det innføres en slik bruk av frihetsberøvelse vil den stride mot den allmenne oppfatningen om at fengsling er fengsling, og fengsling brukes som straff.

Departementet ber høringsinstansene om å uttale seg om "på hvilken måte man skal fange opp forhold med strafferamme under 6 år som også bør kunne føre til bruk av frihetsberøvelse etter utlendingsloven,"

Når en person sitter i fengsel og soner sin dom, uansett lengde, mener Rødt at personen ikke skal dobbelstraffes med utvisning eller ekstra frihetsberøvelse i påventing av utsendelsen.

Personen har fått en dom og soner den. Åpning også for fengsling i tilfeller med strafferamme under 4 år er etter Rødts synspunkter en dobbeltforfølgning.

Frihetsberøvelse av personer som utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser

Rødt beklager og er bekymret over at begrepet ”*grunnleggende nasjonale interesser*” ble introdusert og anvendt i utlendingsloven som trådte i kraft 1. januar 2010. Begrepet ”*grunnleggende nasjonale interesser*” erstattet begrepene ”*rikets sikkerhet*” og ”*tvingende samfunnsmessige hensyn*” i tidligere lov. ”*Grunnleggende nasjonale interesser*” omfatter både norske og utenlandske interesser i Norge, samt trusler rettet mot norske interesser i utlandet og hensynet til Norges alliansepartnere (Ot.prp. nr. 75 2006-2007 punkt 18.4)

Vi lever i en verden der USA, Natolandene og andre stormakter går til krig for olje og åpne markeder. Stormaktene setter inn nye regjeringer som er avhengige av utenlandske tropper for å overleve, som i Irak og Afghanistan. Ofte spiller de på nasjonale, etniske eller religiøse motsetninger for å splitte og herske. Norge er gjennom Nato og våre tette forbindelser til EU og USA en del av dette imperialistiske systemet. Norske tropper deltar i USAs kriger, vi var med på okkupasjonen av Irak og er med på okkupasjonen av Afghanistan. Under skiftende regjeringer har norsk utenrikspolitikks viktigste mål vært å opprettholde den nære alliansen med USA og NATO. Norge har støttet USAs ”krig mot terror” etter 11. september 2001.

På vegne av andre stater har myndigheter i Norge angrepet folks demokratiske rettigheter, og dette rettfærdiggjøres gjennom lover mot terror. Disse lovene åpner for økt overvåking og forfølgelse av mennesker. Norge brukes i et internasjonalt spill for å betjene interesser til andre stater, og Norge underkastes interesser til andre land og ble tvunget til å betjene og forsvare andre staters interesser i utlandet under påskudd om at vi forsvare de norske interesser og verdier. Disse rammene av misforstått ”*solidaritet*” med våre ”*alliansepartnere*” kan da åpne for fengsling av personer som andre enn norske myndigheter kan anklage.

Det er beklagelig at frihetsberøvelse kan iverksettes allerede mens saken er til behandling i UDI (så lenge det foreligger en instruks fra departementet), selv om utlendingen på dette tidspunkt har lovlig opphold under saksbehandlingen. Her kriminaliseres og stemples mennesker på forhånd.

Rødt advarer mot at myndighetene skal kunne uttransportere eller utlevere til et annet land enn det landet som utlendingen er vernet mot utsendelse til, i de tilfeller utlendingen ikke kan returneres til det stedet personen kommer fra pga fare for umenneskelig behandling eller dødsstraff.

Frihetsberøvelse av utlending i transitt.

Departementet foreslår et nytt punkt g i § 106:

En utlending kan pågripes og fengsles hvis

«utlendingen er i transitt i norsk lufthavn, med sikte på utsendelse»

Rødt ønsker ikke å innføre en slik hjemmel for frihetsberøvelse av utlendinger i transitt i forbindelse med ledsaget uttransportering til et tredjeland.

Rødt mener at Norge prinsipielt skal motsette seg å gi tillatelser til at fly med fangetransport lander

på norsk jord, slik det viste seg at det ble gjort med personer som skulle transporteres til den amerikanske Guantánamo basen.

Gjennom et slikt forslag som departementet har i sitt nye forslag, g, vil Norge kunne bli delaktige i brudd på grunnleggende menneskerettigheter. Dette tjener ikke Norges omdømme.

Senket beviskrav for å fengse ved tvil om identitet og hjemmel for fengsling ved manglende opplysning av saken

Adgangen til å søke asyl i Norge er sterk redusert og truet. En del personer har legitime grunner til å være tilbakeholdende med opplysninger om sin identitet i søknadsprosessen. Asylsøkere har rømt fra sitt land og har på sin vei til Norge hatt traumatiske opplevelser. De fleste har redusert tillit til myndigheter generelt. De siste årene med innstramninger i asylpolitikken i Norge har gitt utlendinger grunnlag for enda en svekkelse av tillit til norske myndigheter.

Fengsling/ frihetsberøvelse er den sterkeste rettslige inngrepen mot individet. Rødt er uenig med departementets vurdering om at

“det finnes ingen rimelig grunn til at man ikke skal kunne ta i bruk inngripende virkemidler når en utlending som søker beskyttelse i Norge selv forvansker behandlingen av asylsøknaden.”

Rødt mener at det er de siste regjeringene som må ta på seg forvanskningene knyttet til behandling av asylsøknader. Det har blitt reist uttalelige hindringer for asylsøkere. Det er myndighetene som har ansvar for at asylinstitutt er uthult: *de* har gjort det så vanskelig å komme til landet på normale måter, søke arbeid, studere, familiegjennforening, etc. Det er ikke asylsøkerne som har ansvar for at asylinstitutt ble uthult, det er myndighetene og den statlige rasismen som hindrer folk fra å komme til Norge på normale måter, og som gjør at mennesker i noen tilfeller skjuler sin identitet. Fengsling må ikke brukes i asylsaker.

Mindre strengt sannsynlighetskrav for ransakelse av utlendingens person, bolig eller lignende. Mindre strengt sannsynlighetskrav for beslag i utlendingssaker.

I likhet med frihetsberøvelse er ransaking og beslag et sterkt inngripende rettslig virkemiddel. Rødt mener at det skal ikke gis ytterligere adgang til ransaking og beslag.

Konklusjon

Rødt mener at å anvende mer frihetsberøvelse etter utlendingsloven er generelt å kriminalisere utlendinger og stigmatisere gruppen. Dette fører til mer skepsis i samfunnet overfor utledninger.

Endring av lovgivning er et sterkt virkemiddel som er ment å gi bestemte signaler til befolkningen her i landet og til det internasjonale samfunn. Etter Rødts meninger er lovendringene som er forslått

i høringsbrevet av en negativ karakter. Den statlige rasismen blir gjennom disse forslagene enda mer forsterket i Norge.

Med vennlig hilsen Ana López Taylor

Nestleder Rødt

Sign